

Kerekes Jenő

Hozzászólás a romániai magyar egyetemi hálózat kiépítésének kérdéséhez

Tonk Sándor professzor, a Sapientia Alapítvány Kuratóriuma elnöke vitaindítónak szánt tanulmánya bátorít fel arra, hogy több évtizedes egyetemi oktatói tevékenységem során szerzett tapasztalataim alapján megfogalmazzam a romániai magyar magánegyetemmel kapcsolatos észrevételeimet, elképzeléseimet, javaslataimat.

Mindenekelőtt előrebocsátom, hogy a tanulmányban foglalt elvi megállapításokkal mindenben egyetértek. A magam részéről is szükségesnek és megvalósíthatónak tartom a Kolozsvár székhelyű állami önálló magyar egyetem visszaállítását. Erre kötelez a múlt öröksége, valamint a jelen és a jövő kihívásai. A Romániában élő magyarságnak ezt a jogát senki sem vonhatja kétségbe. A román állam, amelynek az erdélyi magyarság is alkotóeleme, és tagjai a román állam adózó polgárai, kötelessége biztosítani az ország költségvetéséből az állami magyar önálló egyetem működéséhez szükséges pénzalapokat. Ezt annál is inkább elvárhatjuk a román államtól, mivel köztudomású, hogy ma már - kivéve a tömbmagyarság által lakott területeket - Románia majd minden megyéjének székhelyén állami felsőoktatási intézmények egész sora működik. A magyar egyetem visszaállításának megtagadása, minden mondvascinált okra való hivatkozással, a visszaállítás akadályozása, halogatása diszkriminációt jelent az ország magyar nemzetiségű állampolgáraival szemben, ugyanakkor az emberi jogok alapelveinek, valamint számos, Románia által is aláírt, nemzetközi dokumentumnak lábbal tiprását is jelenti.

Nem ismétlem meg a vitaindító tanulmányban felsorakoztatott érveket, vagyis azt, hogy miért kell az állami magyar egyetemnek Kolozsváron működni. Ezek egyébként is közismertek, s a romániai magyarság döntő többsége által elfogadottak.

Hasonlóképpen azzal is egyetértek, hogy az állami magyar egyetem visszaállítása nem teszi szükségtelenné a magyar magánegyetemi hálózat kiépítését Erdély-szerte. Ez már azért is elengedhetetlenül szükséges, mert csak így biztosítható a felsőfokú szakképzés iránt érdeklődést mutató magyar fiatalság számára az anyanyelven történő továbbképzés. Egyébként is ma már mindenütt a világon széles elterjedésnek örvendenek a magánegyetemek, és egyre nagyobb teret hódítanak az oktatásban. Az állami egyetemek és a magánegyetemek között kialakult egészséges verseny nagymértékben előmozdítja a felsőoktatás minőségi fejlődését, ugyanakkor jelentős könnyítést jelent az állami költségvetés számára.

Ma már számos magánegyetem végzettjei iránt nagyobb kereslet van a munkaerőpiacon, mivel a magánegyetemek zöme, főleg a fejlett országokban, kimagasló eredményeket ér el számos ágazatban a szakemberképzés terén. Ezért is nagy érdeklődésnek örvendenek a magánegyetemek mind a tanuló ifjúság részéről, mind az egyetemi diplomás munkaerőt foglalkoztató intézmények, vállalatok részéről.

A magyar magánegyetem székhelyének is Kolozsváron kell lennie, emellett vidéki hálózattal kell rendelkeznie. Ezt alátámasztják a Kolozsvár székhellyel működő állami magyar egyetem mellett felhozott érvek: Kolozsvár központi földrajzi elhelyezkedése; itt működnek a romániai magyar művelődési és tudományos élet legfontosabb intézményei; nagy számban Kolozsváron élnek és tevékenykednek a magyar nemzetiségű egyetemi oktatók; itt található az egyetemi oktatáshoz elengedhetetlenül szükséges háttérintézmények (gazdag könyvtárak, levéltárak, múzeumok, egyéb nagy értékű közgyűjtemények).

A megelőzők során többször is kihangsúlyoztuk az Erdély egész területét átfogó egyetemi hálózat kiépítésének szükségességét. Ez utóbbival kapcsolatosan egy nagyon fontos gyakorlati szempontra szeretném felhívni a figyelmet. Ismeretes, hogy világszerte a felsőfokú oktatás két szinten történik: egyetemi szinten és főiskolai (ún. kollégiumi) szinten. Az egyetemek feladata magas képesítésű, a tudományos kutatás területén, az egyetemi és a főiskolai oktatásban - beleértve a középfokú oktatás felső fokozatán dolgozó tanárokat is -, az állam központi és helyi intézményeinél, valamint a magánszektorban magas beosztásban dolgozó szakemberek képzése. Ezzel szemben a főiskolák feladata az állami és a magánszektor területén foglalkoztatott középkáderek, szakemberek (üzemmérnökök,

közgazdászok, technikusok, a középiskolák alsó tagozatainak oktató tanárok stb.) képzése.

Ebből kiindulva, s figyelembe véve a gazdasági és társadalmi életben már most is, de a jövőben még inkább, a munkanélküliség ellenére, egyre fokozódó mértékben jelentkező, a kor igényeinek megfelelő képzettségű szakemberszükségletet, úgy gondolom, hogy a magánegyetem vidéki intézményeinél elsősorban a főiskolai oktatást kellene megcélózni. Természetesen a főiskolák profilját elmélyült, tudományos felmérésekre alapozott tanulmányok alapján kell eldönteni, figyelembe véve a szűkebb, illetve szélesebb régiók szükségleteit, adottságait.

A romániai magyarság számára ez a megoldás több szempontból is igen előnyös és rendkívül hasznos.

Mindenekelőtt jelentősen mérsékeli a beindulásnál szükséges nagy anyagi erőfeszítést. Viszonylag könnyebben lehetne biztosítani a működésüket elősegítő infrastrukturális feltételeket. Rövid idő alatt nagy számban bocsátana ki jól képzett szakembereket, akikre, amint az előbbiek során erre rámutattunk, már a jelenben is, de főleg perspektivikusan nagy szükségünk van a gazdasági és a társadalmi élet különböző területein. Gondoljunk arra, hogy nálunk is egyre nagyobb súllyra tesznek szert a kis- és középvállalatok, amelyek zömében elsősorban középképesítésű szakembereket foglalkoztatnak.

A magyar felsőfokú oktatás ilyen felépítési kialakítása más szempontból is több előnnyel jár.

Mivel a vidéki főiskolákon működő tanszemélyzet kis száma nem teszi lehetővé a diszciplínák szempontjaiból homogén tanszékek szervezését, úgy gondolom, hogy minden szempontból előnyös lenne a rokon diszciplínák részére a Kolozsváron működő központ keretében megszervezni azt.

Ez a megoldás alkalmas lenne az egész oktatási hálózatban dolgozó, ugyanazon diszciplínát vagy rokon diszciplínát előadók intézményes keretek közötti együttműködésére. Ez nagymértékben elősegítené a magas minőségi oktatómunka kifejtését valamennyi főiskolán, hiszen a rendszeresen megtartott tanszéküléseken alkalom lenne a közös problémák megbeszélésére, szakmai kérdések megvitatására, a tudományág újdonságainak, valamint az egyetemi jegyzeteknek a közös megírására.

Kolozsvár, mint erős egyetemi központ, igen előnyös feltételeket tud biztosítani a helyben és a vidéki főiskolákon dolgozó oktatók számára, hogy tudományos felkészültségüket szüntelenül emeljék. Ez elengedhetetlen feltétele a korszerű igényeket kielégítő minőségi felsőfokú oktatásnak. Kolozsváron, mint erős egyetemi központban, minden lehetőség adva van a hatékony tudományos kutatáshoz szükséges intézmények kialakításához. Ezek munkájába be tudja vonni a vidéki főiskolákon oktatókat is. Ezek keretében tehát a főiskolák oktatói - magas képesítésű, tapasztalatokkal rendelkező, itthon és külföldön egyaránt elismert szakemberek vezetésével - eredményes kutatási tevékenységet fejthetnek ki, amely nélkül a tudományos fejlődéssel és a technikával való lépéstartás elképzelhetetlen. Ennek megvalósítására a vidéki elszigeteltség még a modern informatika szolgáltatotta lehetőségek közepette sem nyújthat hatékony feltételeket.

Másrészt anyagi szempontból is előnyös lehet a közös kutatásokban való részvétel az anyagi téren egyáltalán nem a legjobb lehetőségekkel rendelkező tanügyi dolgozóknak. Ezekben az intézményekben dolgozók tisztességes javadalmazásban részesülhetnek (félnormás munkahelyek biztosításával).

Megvalósítására reális lehetőség van. A szükséges anyagi alapokat biztosítani lehet hazai és külföldi forrásokból egyaránt. Gondoljunk a különböző nemzetközi alapítványok által felkínált lehetőségekre, a külföldi kutatóintézetekkel való együttműködésre. E tekintetben is például biztató ígéretek tettek Glatz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, az Erdélyi Múzeum-Egyesület nemrég lezajlott ez évi közgyűlésén elhangzott beszédében.

Természetesen a főiskolát végzettek számára lehetővé kell tenni, hogy tanulmányaikat egyetemi szinten folytathassák. Ezt egyébként megengedik az érvényben levő jogszabályok is. A tanulmány folytatását azonban a főiskolán elért tanulmányi eredményektől kell függővé tenni. Ez ad ugyanis lehetőséget a minőségi szelekcióra.

- [Berényi Dénes: Az erdélyi magánegyetem kérdéséhez](#)

- Biró A. Zoltán: Romániai magyar magánegyetem, székelyföldi szemszögből
- Hollanda Dénes: Hozzászólás Tonk Sándor Romániai magyar magánegyetem című vitaindító írásához
- Horváth Sándor: Hozzászólás Tonk Sándor, a Sapientia Kuratóriuma elnökének tanulmányához
- Kerekes Jenő: Hozzászólás a romániai magyar egyetemi hálózat kiépítésének kérdéséhez
- Mester Béla: Mi(ke)t értünk ma az "egyetem" szón?
- Péli Gábor: Romániai magyar magánegyetem
- Péntek János: Elvek, tervek és realitások
- Pusztai Kálmán: Vélemény Tonk Sándor írásával kapcsolatban
- Somai József: Válaszúton a függőség vagy függetlenség felé
- Szabó Bálint György: Az erdélyi magyarok 21. századi felsőfokú oktatásának alapelveiről a Transylvania Trust Alapítvány értelmezésében
- Veress Károly: Egy egyetemkoncepció az illúzió és a valóság között
- Vofkori László: Hozzászólás az Erdélyi Magyar Magánegyetem ügyéhez
- Wanek Ferenc: Gondolatok a Romániai magyar magánegyetemről, Tonk Sándor vitaindító írása kapcsán
- Kurdi Krisztina - Ring Éva: Kisebbségi felsőoktatási modellek az Európai Unióban és az Erdélyi Magyar Magánegyetem
- Székely István: Értelmezési keret az erdélyi magyar egyetem kérdéséhez, különös tekintettel annak demográfiai összetevőire
- György Lajos: A magyar tudományosság és a magyar tanárképzés 1927. évi helyzete és jövő feladatai Erdélyben
- Tanulmányi bizottság Kolozsvárott
- A Sapientia Alapítvány Kuratóriumának Nyilatkozata az Erdélyi Magyar Magánegyetem létrehozásáról
- A Sapientia Alapítvány pályázati felhívása
- A kolozsvári székhelyű Sapientia Alapítvány Kuratóriumának közleménye
- Vetési László: Szórványstratégia - nemzetstratégia
- Dan Oprescu: A nemzeti kisebbségek 1999-ben
- Győri Szabó Róbert: A nemzeti kisebbségek oktatási rendszerei Lengyelországban
- Baranyi László: Magyar rádiós közszolgálat Romániában
- Kósa András László: Új biztonságpolitika az Európai Unióban. Meghatározó lesz-e a Nyugat-európai Unió?
- Mester Béla: Kisebbségi identitás a hálózottság korában
- Zakota Zoltán: Centralizáció és provizorátus
- Gerencsér Balázs - Juhász Albin: A kárpát-medencei magyar autonómiák lehetősége az ezredfordulón
- Hunyadi Attila: Romániai magyar gazdaságpolitika 1918-1940
- Zsigmond Csilla Dalma: Ökológiai katasztrófa vagy véletlen baleset? A ciánszennyeződés romániai sajtóvisszhangja
- A nemzetiségi irodalom válogatott bibliográfiája 1988 (folytatás)
- A magyar politikatudomány válogatott bibliográfiája 1999. harmadik negyedév

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék